

BUCHAREST UNIVERSITY OF ECONOMIC STUDIES
The Faculty of International Business and Economics
The Department of Modern Languages and Business Communication of ASE
10th International Conference: Synergies in Communication (SiC)
Bucharest, Romania, 27-28 October 2022

**RELEVANȚA ANALIZEI CONTRASTIVE ȘI A ANALIZEI ERORILOR ÎN
ACHIZIȚIA ELEMENTELOR DE FONETICĂ ÎN RLS.
STUDIUL DE CAZ ASUPRA VORBITORILOR DE ARMEANĂ.**

**THE RELEVANCE OF CONTRASTIVE AND ERROR ANALYSIS
IN THE ACQUISITION OF PHONETICS. A CASE STUDY
ON ARMENIANS LEARNING ROMANIAN**

Nicolae Adrian HENȚ¹

Abstract

This research is focused on highlighting, describing, explaining and classifying the phonetical errors caused mainly by the negative transfer from Armenian to Romanian, by analysing a local corpus which includes intermediary and advanced level essays, written between 2016-2019 by the students attending Romanian at „Valeri Brusov” University of Yerevan, Armenia.

The analysis of interferences between mother tongue- support language- target language will touch, if case, the possible negative transfer from Russian, as most of the students were bilingual. The focus will be on identifying the role of negative transfer (aspects of positive transfer will be taken into account when they are relevant) from Armenian with specific regards to the acquisition of phonetical elements.

We did not intend to undergo extended descriptions of the two languages compared, as it would not serve the main objective of this research, namely to identify, and consequently analyse those problematic areas related to learning Romanian as a foreign language by Armenians. Therefore, the purpose of contrastive analysis was mainly seen as a methodological support, a mechanism meant to predict those areas of difficulties, which after were compared to the empirical data from the corpus, and thus confirmed or invalidated.

Keywords: contrastive analysis; negative transfer; error analysis; phonetics.

DOI: 10.24818/SIC/2022/03.02

1. Considerații preliminare și obiectivele cercetării

Când te decizi să înveți o limbă străină, fie într-un cadru organizat, fie în alte contexte, poți fi sigur de un lucru: o să faci greșeli. Vei fi confruntat cu greșeala la început, pe parcurs sau chiar după finalizarea studiului, greșeli de care ești conștient și pe care le vei corecta sau greșeli pe care nici nu le realizezi și a căror sursă nu o cunoști. Eroarea în SLL² este certitudinea care uneori descurajează,

¹ Universitatea Carolină, Praga, Republica Cehă, nicuhent@gmail.com.

² Vom folosi SLA- Second Language Aquisition sau SLL- Second Language Learning ca alternative pentru învățarea unei limbi străine ca limbă secundară

alteori ambiționează, o problematică mereu actuală, care a reprezentat de secole punctul de plecare în analiza procesului de achiziție a unei limbi străine, pe lângă rolul esențial pe care îl are în sistemul de feedback al predării-învățării. Așa cum evidențiau Larsen- Freeman și Long în studiul „An introduction to second language acquisition research”, publicat în 1991, o analiză a erorilor riguroasă și sinceră poate desemna decriptarea unor arii cheie în înțelegerea procesului de achiziție a unei limbi străine. (1991, 145). Când predăm o limbă străină nu putem, sub nicio formă, să ignorăm backgroundul lingvistic al studenților, în speță limba maternă a acestora. Este la fel de adevărat că o mare parte din greșeli sunt cauzate de generalizarea sau aproximarea unor structuri din limba maternă în limba țintă, pe care studentul le folosește atunci când vrea să comunice, dar nu știe cu precizie cum este corect în limba pe care o învață. Mai mult decât atât, o serie de greșeli se datorează necunoașterii suficiente a limbii țintă, caz în care anumite structuri lingvistice sunt fie evitate, fie folosite eronat. Totuși, anumite tipuri de erori sunt rezultatul transferului negativ, conștient sau nu, din limba maternă sau, la un nivel secundar, din limba a doua în cazul studenților bilingvi.

Acest studiu are ca scop principal evidențierea, descrierea, explicarea și clasificarea greșelilor cauzate de transferul negativ din limba armeană în limba română, prin analiza unui corpus de texte alcătuit din eseuri de nivel intermediar și avansat, scrise în perioada 2016-2019 de studenții din cadrul lectoratului de limba română de la Universitatea „Valeri Brusov” din Erevan, Republica Armenia.

Analiza interferențelor între limbi- limbă maternă- limbă suport- limbă țintă- va avea în vedere și posibilitatea unui transfer din limba rusă, pe care toți studenții o vorbesc fluent. Accentul va fi pus pe identificarea rolului pe care transferul negativ (vom discuta și aspecte ale transferului pozitiv acolo unde este cazul) din limba armeană îl are în învățarea limbii române ca limbă străină în context exolingvistic. Corpusul analizat conține texte scrise, eseuri structurate și compuneri libere (teme de casă sau parte a unor evaluări sumative) sau transcrieri orale ale studenților armeni care au învățat limba română la Universitatea „Valeri Brusov” din Erevan, adunate în perioada 2016-2019, în timpul mandatului de lector de limba română la universitatea amintită. Sintetizând, cercetarea își propune să ofere răspunsuri la următoarele întrebări:

1. Care sunt sursele majore ale erorilor în producerea unor texte funcționale sau compuneri libere de către studenții armeni care învață limba română?
2. În ce măsură transferul negativ din limba armeană influențează procesul de învățare a limbii române în general și formarea competențelor de scriere și producere de text în limba română, în particular?
3. Cât de relevante sunt predicțiile făcute pe baza unui demers contrastiv între cele două idiomuri și în ce măsură acestea se regăsesc în analiza datelor empirice, pe de o parte și care este gradul de generalizare a rezultatelor obținute pentru studiul limbii române ca limbă străină, pe de altă parte?
4. Care sunt, în funcție de nivelul de competență, principalele categorii, respectiv tipuri de erori inter/intralingvistice, pornind de la corpusul selectat?

2. Metodologia

Corpusul pe care l-am selectat și analizat cuprinde 180 de producții originale- compuneri ghidate sau libere, texte scurte pe o temă stabilită pe loc în sala de curs, dar și teme pentru casă sau eseuri parte a unor examene în cadrul cursurilor obligatorii sau opționale de limba română oferite de Lectoratul de Limba Română din cadrul Universității „Valeri Brusov” din Erevan, Republica Armenia.

Studenții, ale căror date personale nu vor fi folosite în această cercetare, au studiat limba română ca limba a treia de studiu, materie obligatorie în programul de licență cu două limbi romanice, plus limba armeană, sau, în cazul celor veniți pe filiere altele decât filologia, ca materie opțională cu credite transferabile. Anul I începe studiul limbii române de la zero, neexistând un an pregătitor sau alte

cursuri de formare anterioare admiterii la facultate. În primii doi ani de studiu, programa prevede două cursuri intensive de trei ore pe săptămână și un curs opțional de exerciții și aplicații. În anul al treilea, studenții, care se presupune au ajuns la nivelul B1, conform CECRL, au trei cursuri săptămânal a câte două ore. Menționez că sistemul universitar armean nu urmează sistemul Bologna, nivelul de licență cuprinzând un al patrulea an, dedicat aprofundării, în care limba română, ca limbă a treia de studiu, nu mai este cuprinsă în programă.

Având în vedere dificultatea și, în mare parte, gradul de relevanță scăzut raportat la obiectivele cercetării de față, nu am adnotat acest corpus, tocmai pentru că nu am pus accent pe rezultatele cantitative- importante la rândul lor- ci am ales să urmăresc mai cu seamă corelarea acestora prin verificări atente și succesive cu datele calitative, analizate atât transversal, cât și longitudinal. Mai mult decât atât, interesul pentru analiza calitativă este ilustrat și prin includerea în corpus a 48 de transcrieri ale unor producții orale aparținând în cea mai mare parte studenților din anul I, care încep studiul limbii române de la zero. Pentru ca analizele fonetice și fonologice să fie relevante și rezultatele să aibă un grad mai mare de generalizare, am standardizat o parte din situațiile de producere a comunicării orale, pornind de la predicțiile care au rezultat pe baza analizei contrastive la nivel fonetic și fonologic între limbile română și armeană.

În ceea ce privește cerințele pentru textele scrise, o parte dintre ele au avut, de asemenea, ca punct de plecare și suport teoretic demersul contrastiv, însă în acest caz gradul de standardizare este mult redus, cele mai multe eseuri fiind rezultatul unor teme de casă sau compuneri realizate ad-hoc în sala de clasă. Totuși, pentru a asigura un feedback concentric și pentru a verifica, o dată în plus, gradul de realizare a predicțiilor făcute prin analiză contrastivă, am selectat pentru acest corpus și 30 de texte, subiecte date studenților la examenele scrise pentru nivelurile A2, A2+ și B1.

Așa cum afirmam mai sus, cercetarea de față bazată pe corpus are ca principiu integrator paradigma teoretică și metodologică a demersului contrastiv între română și armeană. Corpusul de achiziție însă este exclusiv centrat pe producțiile autentice ale studenților non-nativi, analiza contrastivă fiind doar instrumentul colateral și necesar atât pentru predicțiile apriori, cât și pentru cele aposteriori, pe baza cărora vom putea formula o serie de axiome de tip „problemă-soluție” cu caracter general pentru româna ca limbă străină învățată de vorbitorii de limbă armeană. În acest scop, am utilizat, de fiecare dată când am considerat necesar, descrieri teoretice sintetice ale celor două idiomuri pentru a realiza o ramă teoretică justificativă a rezultatelor obținute pe baza analizei datelor empirice și a predicțiilor ariilor de dificultate, care vizează strict și țintit anumite competențe cheie în procesul de achiziție a limbii române de către armeni.

În ceea ce privește metoda de analiză, am optat să nu alcătuim un corpus exhaustiv de erori cu corecturile aferente, deoarece considerăm că analiza cantitativă este mai puțin relevantă în acest studiu de caz, deși nu am omis total criteriul frecvenței și nici ierarhizarea erorilor, pornind însă de fiecare dată de la întrebarea „de ce s-a greșit” și nu „cât s-a greșit”. Suntem ferm convinși că predicția posibilelor erori recurente trebuie să aibă la bază o analiză minuțioasă și riguroasă a cauzelor inter/intralingvistice care duc la eroare. Sunt nenumărate exemplele în care o eroare care apare foarte frecvent și chiar la niveluri de competență diferite poate să aibă surse intralingvistice, interferențele sau un conglomerat de factori la care se adaugă și cei extralingvistici. Frecvența ocurenței unei erori este un indicator că procesul de asimilare a limbii țintă nu funcționează în parametri optimi, însă analiza calitativă este cea care stabilește gradul de relevanță a oricărei diagnoze pentru a găsi tipare comune valabile, în această speță, pentru vorbitorii de limbă armeană care își însușesc limba română.

Producțiile studenților au fost adunate pe tot parcursul celor trei ani de mandat ca lector de limba română la Universitatea „Valeri Brusov” din Erevan (texte scrise de mână de către studenți sau trimise electronic pe mail), selectarea fiind efectuată ulterior, având la bază criteriile precum:

- reprezentativitatea în funcție de nivelul de competență (începători, mediu, avansat) și dificultate (de la dictări și conversații simple la texte argumentative, dezbateri sau rapoarte pe o temă dată);

- protecția datelor personale ale studenților;
- caracterul longitudinal și sincron, urmărind interlimba și evoluția de la nivelurile A1 la A2, respectiv de la A2 la B1;
- caracterul transversal, prin efectuarea unor comparații empirice (doar în cazul participanților care au avut un parcurs complet- nivel A1-B1- în cadrul lectoratului) între nivelul de achiziție a competenței scrise și cel al competenței orale;
- echilibrul, chiar dacă nu vorbim despre paritate, între componenta scrisă și cea orală, prin includerea în corpus a unor transcrieri pe bază de înregistrări aferente nivelurilor de competență, dificultate, tipuri de cerințe, gradul de dirijare etc;

3. Descrierea comparativă a sistemelor fonetice/ fonologice a celor două limbi

3.1 Considerații preliminare

Cum spuneam și mai sus, limba română și limba armeană fac parte din aceeași mare familie a limbilor indo-europene, dar, spre deosebire de limba română, formalizată monocentric, armeană cunoaște două forme standardizate: cea estică, pe care o vom utiliza ca sistem de referință, și cea occidentală. Trebuie precizat de la bun început că nu ne-am propus să realizăm descrieri exhaustive și minuțioase ale sistemelor fonetice ale celor două limbi, pentru că nu ar servi obiectivului principal al acestei cercetări, și anume identificarea și, consecutiv, centrarea pe acele zone ale limbii problematice pentru învățarea limbii române de către armeni.

Scopul analizei contrastive a fost unul metodologic, un mecanism de prezicere a erorilor posibile sau probabile, care ulterior vor fi confirmate sau infirmate de analiza datelor empirice. Tocmai de aceea, în transcrierea și analiza producerii sunetelor specifice limbii țintă de către armeni, am pus accentul pe acele fapte de limbă care notează un contrast fonologic, ele fiind sursa unor erori globale, care conduc la alterarea mesajului și constituie o barieră în receptare (foneme, distribuția fonologică-alofonele, elemente suprasedgmentale). Lado afirmă că analiza contrastivă fonologică trebuie să aibă în vedere și inventarierea acelor foneme similare specifice celor două idiomuri comparate, care sunt variantele lor și modul în care acestea sunt distribuite. (Lado, 1957). Această etapă a demersului contrastiv este foarte importantă, pentru că, în cele mai multe cazuri, atunci când nu are în limba maternă un fonem identic cu cel din limba pe care o învață, studentul îl va înlocui/echivala cu varianta cea mai apropiată structural din L1.

Analizele fonetice sunt, dacă nu subiective, cel puțin destinate unor diagnoze variate și variabile, pentru că, așa cum spunea Coșeriu, caracterul continuu al foneticii implică translații graduale ale elementelor limbii, ceea ce îi conferă versatilitate și imposibilitatea trasării unor granițe precise ale fenomenelor fonetice. (Coșeriu, 1995, 103). Ca atare, în realizarea demersului contrastiv fonologic am pornit de la descrierea, explicarea și clasificarea unor noțiuni specifice celor două idiomuri, folosind ca „tertium comparationis” alfabetul fonetic internațional (IPA). A rezultat punerea în oglindă a unităților fonetice invariante din limba maternă, respectiv limba țintă, clasificarea trăsăturilor distribuționale, stabilirea unei rame teoretice viabile și funcționale pentru analiza ulterioară a datelor empirice din corpus.

3.2 Sistemul vocalic

Limba armeană are 36 de foneme, cu realizări alofone: 6 vocale și 30 de consoane. Româna are 7 vocale și 22 (după unii lingviști 20) de consoane, la fel cu realizări alofone. În realizarea predicțiilor care vizează posibilele arii de dificultate în achiziția foneticii limbii țintă de către armeni, vom porni de la premisa că armeană constituie o ramură aparte în familia limbilor indo-europene și de la certitudinea că baza de articulare a limbii armenice este mai complexă. Un exemplu clarificator ar fi

relativa ușurință cu care vorbitorii de limba armeană pot pronunța sunetele ă-[ə], (sunet care se găsește în inventariul fonetic al limbii armeană: nran [nə'ran]- noi; trchun: [tʰər'tʰun]-pasăre) și â-[i] (nespecific), dar și sesizarea diferențelor între cele două foneme. Spre deosebire de studenții cehi, de exemplu, armenii au învățat mai ușor și mai repede fonația specifică unor dublete de genul: cântător-făcând (â-ă; ă-â). O posibilă explicație ar putea fi că în evoluția diacronică a limbii armeană este s-a produs un fenomen lingvistic asemănător cu fonologizarea vocalei ă-[ə], în româna comună. Astfel, în ambele limbi asistăm la crearea prin fonemizare a opoziției [a]- [ə], odată cu utilizarea enclitică a articolului hotărât și fuziunea acestuia cu substantivul. După jonctura morfemelor, avem în ambele limbi posibilitatea apariției lui [a] în poziție atonă: casă- casa; axchik(ə)- axcika. O altă asemănare între cele două idiomuri este ortografia fonetică³, cu o serie de excepții în armeană, cele mai multe implicând fonemul schwa, care în anumite poziții nu este marcat în scriere.

Pe de altă parte, spre deosebire de limba română, armeană nu face nicio distincție în ceea ce privește opoziția cantitativă și operează distincții minime în privința deschiderii vocalelor. De exemplu, la articularea vocalei /a/, deși este o vocală deschisă, totuși limba și maxilarul inferior nu se află într-o poziție atât de coborâtă ca în pronunția din limba română. De asemenea, realizarea fonetică a vocalelor /ε/ și /ɔ/ diferă uneori în funcție de poziția acestora, mai ales când sunt materializate în poziție inițială. În armeană vorbită, vocala închisă, posterioară /u/ este materializată mai central, atunci când urmează după /j/, devenind [u], sunet care nu există în limba română. Astfel, anticipăm un posibil transfer negativ în pronunția unor cuvinte precum: jucător, june, ajustare etc., în care /u/ nu mai este articulat velar, ci mult mai central.

Există însă diferențe în scrierea vocalelor : ⟨e⟩ și ⟨ē⟩ pentru fonemul /ε/ și ⟨o⟩, ⟨ō⟩ pentru /ɔ/, tot în funcție de poziția în care apar. Astfel, vocala semi-deschisă, anterioară /ε/ cu grafem ⟨ e ⟩, este pronunțată [je], cu glisare, în poziție inițială: Erevan-[jerevan], eraz-vis-[jeraz], es-eu- [jes]. Excepțiile reprezintă tocmai regula pentru aceeași speță din limba română. Astfel, formele de prezent ale auxiliarului „a fi”- „linei” se pronunță fără glisarea despre care vorbeam mai sus: em- sunt-[em], es-ești- [es], enk- suntem- [enk]. În limba română, tot ca o excepție de la regula generală, care este însă în oglindă cu cea din armeană, /ε/ se pronunță [je] în formele de indicativ prezent sau imperfect ale verbului „a fi” precum: ești, este, eram, erau etc., sau în cazul pronumelor personale: eu, ei, ele. În limba armeană, în poziție inițială /ε/ se pronunță fără glisare doar în alte câteva cuvinte și în cazul cuvintelor împrumutate, ca excepții de la regulă, iar grafia semnaleză diferența de pronunție (bineînțeles că ne referim la grafia cu litere latine, pe care, deși nespecifică, o vom utiliza pentru a ilustra mai eficient diferențele) : eș- [ɛʃ]- măgar; ēžan- [ɛʒan]- ieftin; ēpos- [ɛpos]- epic (cuvânt împrumutat). Avem de a face, deci, cu o situație în care alomorfismul dintre cele două idiomuri va conduce, credem noi, la un transfer negativ, mai cu seamă în cazul studenților începători, nefamiliarizați cu sistemul fonetic al limbii române și nici cu cel al unei alte limbi romanice. Mai mult decât atât, în limba armeană, în speța ilustrată mai sus, excepțiile de la regula generală, pronunția atipică sunt marcate prin grafeme specifice, fapt care nu se întâmplă în limba română.

Un caz special în limba armeană îl reprezintă fonemul /ɔ/, căruia îi corespund de asemenea două grafeme: ⟨o⟩ și ⟨ō⟩, care semnaleză, ca și în cazul vocalei „e” pronunția diferită în funcție de poziția în care este materializat. La începutul cuvântului, /ɔ/ se pronunță de regulă [vɔ], cu grafemul ⟨o⟩: ordi-[vɔrtʰi]- fiu. Pronumele interogativ și derivatele sale constituie excepții de la această regulă, alături de cuvintele împrumutate: ov- [ɔv]- cine sau ōpera- [ɔpera]- operă, în al doilea caz lipsa glisării fiind marcată prin utilizarea grafemului ⟨ō⟩. În limba română toate vocalele sunt orale, sonore și continue (cu excepția lui „î”, care sub influența unor vecinătăți consonantice nazale devine la rândul-i nazalizat), interferențele cu limba maternă putând conduce la pronunțarea discontinuă sau chiar cu o ușoară glisare înspre [v] a diftongilor ascendenți: [iɔ], [ɛɔ], [ɔa], descendenți: [oɪ], [ou] sau a triftongilor: [ioʊ], [ɔaɪ], [ɛɔa], [iɔa]. Spre deosebire de limba română, limba armeană nu are diftongi „reali”- sintagma ne aparține și descrie combinațiile de vocale sau glisări vocalice abia perceptibile,

³ În 1922, odată cu reforma ortografică, revizuită în 1940, s-a adoptat neutralizarea scrierii din armeană clasică bazată pe etimologie și ajustarea scrierii pe principii fonetice (Dum- Tragut, 2009, 26)

de tipul: hayr- [hajr]- tată, cu sunetul /j/ palatalizat în limba vorbită colocvială, fără a marca distinct calitatea vocalică a celor două sunete la început și sfârșit (vocală+ semivocală) ca în limba română. Acest lucru se petrece deoarece combinațiile de genul [aj] în limba armeană sunt mai apropiate de structura unui monofong în sensul că schimbarea continuă a poziției organelor articulatorii nu este atât de evidentă. La fel stau lucrurile și cu diftongii: [ɛj], [ij], [ɔj], [uj], [jɛ], [jɔ] sau [ju].

3.3 Sistemul consonantic

Sistemul consonantic al limbii armene-30 de foneme- este mai bogat decât cel al limbii române care are, după cei mai mulți lingviști, 22 de foneme. Sistemul de consoane al limbii armene se caracterizează prin opoziția tripartită între plosive- africte, sonore- surde și surde- aspirate. Opozițiile fonologice specifice limbii române includ seriile labiale- non-labiale, anterioare- posterioare, palatale- non-palatale și velare- non-velare. Specifice limbii armene sunt și perechea /r/ - vibrant și /r/- bătut, pronunțat palatalizat și mai moale, sau cele două consoane uvulare fricative: /ʁ/ și /χ/, prima sonoră, a doua surdă.

Oclusivele limbii armene (foneme) sunt sonore /b/, /d/, /g/, surde: /p/, /t/, /k/ sau surde aspirate: /p^h/, /t^h/, /k^h/. În unele studii de lingvistică consoanele surde oclusive sunt definite ca fiind glotale, pe de altă parte ele apar însă în această formă în variantele dialectale sau vorbirea colocvială din Erevan, de exemplu. (Dum-Tragut, 87). În română, avem perechile opuse sonor- surd: /p/- /b/, /t/- /d/, /k’/- /g’/, /c/ - /g/ și nazalele sonante /m/- /n/, care sunt pronunțate cu o sonoritate mult mai mică decât în limba armeană, obstacolul fiind unul redus. Exemple de perechi minimale: bad [bad] “rață”- at [pat] “perete”; at [dat] “proces”- at [tat] “bunică” ; das [das] “oră”- t’as [thas] “cană” etc. (Dum-Tragut, 2009, 35). Cel mai simplu exemplu, nu vom insista aici pe comparația aplicată, este modul în care studenții armeni pronunță numele Ana, cu alofonul nazalizat velar [ŋ]. În cazul oclusivelor, este important de urmărit în ce măsură transferul negativ influențează pronunția în poziție finală, mai ales în cazul consoanelor surde, dar care în limba armeană se pronunță aspirat și nu sunt alofone, ci sunt invariante: tak’ - [tak^h]- cald vs. tak- [tak]- sub.

Fricativele sunt sunete neîntrerupte produse prin constricțiune, în drumul său spre cavitatea bucală aerul frecând pereții traiectului vocal. În limba armeană, avem următoarele foneme consonantice africte:

- sonore- /v/ labiodental; /z/ alveolar; /ʒ/ postalveolar (alveopalatal); /ʁ/ uvular; /h/ glotal.

- surde- /f/ labiodental; /s/ alveolar; /ʃ/ postalveolar (alveopalatal); /χ/ uvular;

Exemple de perechi minimale: zard [zarts^h] “ornament”- sard [sarts^h] “păianjen”; maz [maz] “păr”- mas [mas] “part”; uʒ [uʒ] “putere”- uš [uʃ] “târziu”. (ibidem).

În limba română, avem aceeași opoziție sonor- surd, după cum urmează:

- sonore- /v/ labiodental; /z/ apicodental; /j/ alveopalatal;

- surde- /f/ labiodental; /s/ apicodental; /ʃ/ alveopalatal; /h/ velar.

Vorbitorii de armeană s-ar putea să aibă dificultăți în pronunțarea sunetului [f] în diferitele sale variante coarticulate, pentru că în armeană el apare foarte rar în poziție inițială și în aceste cazuri se pronunță cu o ușoară glisare spre [v]. Un caz special este cel al consoanei /h/, care este articulat glotal în armeană și preponderent velar în limba română (unii lingviști îl consideră uvular sau chiar laringal). Aceasta ar putea conduce la o pronunțare puternic aspirată în poziție inițială sau finală.

Africtele sunt o combinație între oclusive, prin închiderea canalului fonator și fricative, prin frecarea aerului de pereții tractului vocal. Limba română are trei africte: č, ģ, ț. Sunt necesare aici următoarele

precizări: grafemul ⟨c⟩+⟨a/ă/â/î/o/u⟩ se pronunță [k], deci este o consoană oclusivă; ⟨c⟩+⟨e/i⟩ se pronunță [tʃ]- (ce/ci); grafemul ⟨ch⟩+⟨e/i⟩ se pronunță din nou [k]. La fel stau lucrurile și în cazul fonemului /ğ/, ceea ce, considerăm noi, va cauza o serie de confuzii atât în pronunțare, cât și în scriere. Mai mult decât atât, anticipăm și posibile interferențe cu limba armeană care conține 6 foneme africte: /d͡ʒ/ postalveolară sonoră și /dz/ alveolară sonoră; /ts/ alveolară surdă și /t͡ʃ/ postalveolară surdă; /tsʰ/ alveolară surdă și aspirată, respectiv /t͡ʃʰ/ postalveolară surdă și aspirată. Exemple de perechi minimale în limba armeană: cic [ts i ts] “sâni”- c’ic’ [tsʰ i tsʰ] “friptură”; čał [t͡ʃaɫ] “a vorbit”- c’al [tsʰ aɫ] “gras”. (Dum Tragut, 36). Studenții armeni vor avea tendința să pronunțe [ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi] sonor și aspirat. Transferul negativ s-ar putea manifesta și în cazul lui /dz/, care în limba română, spre deosebire de armeană, este invariant doar în dialect.

3.4 Tipuri de opoziții și rolul lor în analiza contrastivă

În limba română, ca și în limba armeană, există opoziții de tip paradigmatic care marchează contrastul cu valoare lingvistică diferită dintre două foneme sau serii fonemice. Aceste opoziții acționează ca un turnesol pentru identificarea ariilor de dificultate în predarea unei limbi străine. Analizând aceste perechi binare opozabile, cercetătorul poate urmări variațiile între trăsăturile articulatorii ale fonemelor și materializarea lor prin alofone, sesizând astfel mai ușor interferențele, având în același timp posibilitatea să alcătuiască o „hartă” fonologică a tipurilor de opoziții din limba maternă și limba țintă, care ulterior vor constitui baza analizei erorilor și a acțiunilor remediale în predare.

În limba română se materializează opoziții privative pe baza opoziției sonor-surd la consoane în perechi: /b/ = sonor;/p/ = nonsonor (= surd); /b/= fonem marcat (= + sonor); /p/= fonem nemarcat (= - sonor). Aceeași opoziție privativă există între /v-f/, /s-t/, /g-k/, /j-ș/, /z-s/, /ğ-č/. În română, opoziția de sonoritate are o pondere importantă nu doar cantitativ, ci și calitativ. Alte opoziții privative avem între: nazal vs. oral (= nonnazal):/m/ vs. /b/; /d/ vs. /n/. În limba armeană există opoziții privative, marcate calitativ, și pe baza opoziției aspirat- neaspirat, tot în consoane perechi: /p/ = fonem nemarcat (= - aspirat); /p’/= fonem marcat (= + aspirat)- bilabiale; /t/= fonem nemarcat (= - aspirat); /t’/= fonem marcat (= + aspirat)- dentale; /k/= fonem nemarcat (= - aspirat); /k’/= fonem marcat (= + aspirat)- velare. Aceeași opoziție privativă pe baza sonorității există între fricativele: /v-f/, /s-t/, /ʒ-ʃ/, /x - χ/ (surd- sonor) sau între africtele: /ts-tʰ/ și /t͡ʃ-t͡ʃʰ/ (surd neaspirat- surd aspirat). Specifică limbii armenice este și perechea /r/= fonem marcat (= + vibrant) și /r’- bătut, = fonem nemarcat (= - vibrant).

În limba română, pe lângă opoziția proporțională de tipul /b/[+sonor] bilabial, oclusiv, oral = /v/[+sonor] labiodental ,fricativ, oral = z = j etc., sau /m/ [+nazal] oclusiv, bilabial, sonor =/n/[+nazal] apicodental, sonor, oclusiv (având la bază nazalitatea), există și opoziții izolate, cum e cazul fonemelor /l/și /r/, care sunt singurele lichide și vibrante. În limba armeană, există fonemul /r/, vibrant, care apare rar în poziție inițială (mai ales în împrumuturi: r’ealist [rɛalist]; radio [radi(j)ɔ] etc.) sau finală (de obicei în cuvintele moștenite din armeană clasică: nur° [nur]- rodie; ler° [lɛr]- munte etc.), dar foarte des în mijlocul cuvântului: kr’iv [kəriv]- bătălie; mernel [mɛnɛl]- a muri; her’u [heru]- departe; etc. Fonemul /r/ bătut, alveolar poate duce la pronunțarea graseiată a sunetului [r] vibrant în cuvinte precum: rai, rapid, arde, arătură, erija etc, pentru că este materializat mult mai des decât /r/ și apare în toate pozițiile în cuvânt.

Sonanta labiodentală [v], considerată de unii lingviști fonem, de alții doar alofon al lui /v/, este materializată ca o glisare înaintea vocalei /o/ în poziție inițială: ordi [vɔrdi] - “fiu”, după /ɛ/ în poziție mediană: erewi [jɛrɛvi]- “evident” sau în poziție finală în combinația ⟨ew⟩: pargew [pərkʰɛv] “cadou”.

Consoana sonantă palatală (sau iot, „i” consonantic) este comună celor două limbi. În limba română, apare în toate pozițiile în cuvânt, având două grafeme: ⟨i⟩- iartă, iasomie, caiet, doi- și ⟨y⟩, în cuvintele împrumutate- gay, spray, yard etc. În limba armeană, față de limba română, iotul poate

apărea și în hiat, ca o glisare între două vocale, mai ales în declinare (forme de genitiv sau dativ): Angliayi [aŋgliaji]- “Angliei, ale Angliei”.

Consoana sonantă laterală (laminală) alveolară (după unii lingviști dentală) /l/ are în limba armeană multe alofone, printre care și varianta palatalizată, care există și în limba română în unele graiuri, [ʎ], în special după vocala [i] sau semivocala [j]. Specific limbii armene, tot regional/colocvial și prin interferență cu limba rusă, este alofonul [lj], materializat mai ales după consoane bilabiale: albom[aljbəm]- „album”.

4. Analiza erorilor - corpus

4.1 Vocala [a]- [ä]- [a]

Primul lucru care, credem noi, atrage atenția unui vorbitor nativ de română atunci când aude un armean vorbind românește este modul în care acesta articulează vocala [a]. În limba română, vocala [a] este deschisă, centrală și nerotunjită [ä], pe când în armeană este deschisă, semi-posterioară și nerotunjită [a]. Bineînțeles că acest alomorfism fin nu este identificat de fiecare dată în etapele de producere, transmitere sau percepție ale sunetului.

Exemple: Bunic meu locuiesc la sat. ([sat^h] în loc de [sät], parțial devocalizat, [t]-aspirat. (OA2-11)⁴

Fonemul vocalic /a/ presupune, ca orice formă invariantă de altfel, existența unui raport între o expresie fonetică (EF) și marcarea în vorbire a acesteia, astfel spus conținutul fonologic. (CF). În limba română, alofonele lui /a/ din exemplele [pasă], [p'ia'tră] și [p^ooa^ortă] au trei expresii fonetice care încorporează la rândul lor o mulțime de mărci după modelul: [a] = deschis, central, nerotunjit; [a'] = deschis, central, nerotunjit, palatalizat; [a^o] = deschis, central, nerotunjit, labializat.

După cum observăm, toate trăsăturile lui MV1 sunt marcate și pentru MV2 și MV3, iar MV2 și MV3 au + palatalizat, respectiv + labializat față de MV1. Ceea ce îngreunează pronunțarea corectă a lui [a] pentru vorbitorii de armeană este lipsa din mulțimea de mărci comune ale celor trei mulțimi, a mărcii + central și prezența mărcii – semideschis, producându-se astfel o „alterare” a conținutului fonologic intern al fonemului, care este în toate cazurile invariabil. Palatalizarea și labializarea cauzate de vecinătatea consonantică sau vocalică nu sunt foarte relevante, deși constituie o problemă în plus în pronunțarea corectă, pentru că mărcile categoriale vizează generalitatea, alofonele fiind marcate extern și cantitativ doar ca un element suplimentar mărcilor interne care definesc categoria fonemului.

4.2 Vocala [î]- [i]

Exemple:

Eu păstrez acasă la un curte un câine (pronunțat [kuine] alb și mar. (OA1-12)

Când [kundə] merge la facultet, nu mai avem și la timp să relaxem. (OA2-01)

Dacă trăește la sate, femeia este pentru soțul ca cârpă [kurp^hə]. OB1-01)

A urî [urə] este cel mai verb care nu îmi place să vorbesc. (OA1-11)

Bazându-ne pe comparația sistemelor vocalice ale celor două limbi, mai sus spuneam că armenii nu ar trebui să aibă mari probleme în producerea cât mai fidelă a vocalelor semideschise (e, i, o, u, ä, chiar și î). Totuși, în limba română există, pe lângă opozițiile de tip [+ / -] și opoziții marcate treptat, de tip [+ / ± / -]. De exemplu, după gradul de deschidere, avem opoziția graduală: | î | - fonem marcat

⁴ Pentru comparațiile transversale, am specificat în paralel codurile pentru lucrările comparate. Astfel, de exemplu, OA2-06 se citește: text scris, nivel A2, numărul 05 din totalul lucrărilor cuprinse în corpus.

prin [-deschis] [+închis]; | ă | - nondeschis [-deschis] = nonînchis [-închis]. După locul de articulare, avem opoziția graduală: | ă, î | = nonanterioare și nonposterioare . Analiza datelor empirice confirmă faptul că în cazul lui [î] trăsăturile marcante- vocală centrală, nelabială, închisă, combinație inexistentă în limba armeană- duc spre o pronunție între [ə] și [u], marcată nonanterior, semideschis, labial, mai apropiată de[u] în poziție inițială și de [ə] în poziție finală.

4.3 [î] final scurt postconsonantic

Exemple:

- a. Tu ești [iefti:] un prietenul de copilărie, am spus lui Armen. (OA1-07)
- b. La grădine zoo am vedeat multe lupii, doi ursii, dar și peseri cum de exemplu multe papagalii. ([urfi:], [lupi:], [papagali:]). (OA2-01)
- c. Familia mea are mamă, tată, doi frații [frați:], și două sore. (OA1-04)
- d. In camera mea noi avem două paturii [pat^huri:], pentru și fratele meu si mine, un televizarul și două lămpii. [lămp^hi:]. (OA2-23)
- e. Eu admir foarte mult pe oameni liber- profesioniștii [profeșioniști:] și spun acum că aș deveni la fel după ce absolvéz toate studiile. (OB1-05).

Scurtarea vocalică postconsonantică denumește procesul fonetic care vizează exclusiv vocala |i| și constă în pronunțarea acesteia foarte scurtă și cu o intensitate sonoră foarte redusă. Acest [î]- „șoptit ” postconsonantic și nesilabic a avut și are în lingvistica românească un statut controversat: un sunet asemănător auditiv și acustic cu vocala [i] (Șuten, 1971, 25), dar „cu o durată mai scurtă” și aфонizat (Turculeț, 1999, 182); [î] nu este nici sunet, nici fonem independent, pentru că este parte integrantă a unui grup mixt, asemănător diftongului, alături de consoana care îl precede. (Pușcariu, 1959, 32). Cert este că [î] pronunțat foarte fin este greu perceptibil pentru străinii care învață limba română ca limbă străină, indiferent dacă limba maternă este o limbă romanică sau nu, pentru că are chiar marca categorială distinctivă modificată: respectiv „silabic” (+vârf de sonoritate) → „asilabic” (-vârf de sonoritate). Tocmai de aceea, profesorii de limba română, în cele mai multe cazuri, insistă, exagerând în scop exemplificator pronunția acestui [î] final postconsonantic, rezultatul fiind de multe ori diferit de cel așteptat, pronunțarea ca [i:], și aceasta din dorința studenților de a se asigura că acea vocală este produsă și se aude.

Pe de altă parte, acest tip de eroare este și rezultatul unei contaminări intralingvistice, cu formele de plural accentuat hotărât ale substantivelor cu forma de plural nearticulat în „,i” : urs- urși- urșii. În cazul studenților armeni, putem vorbi și de un transfer negativ, pentru că în limba armeană vocala [i], în forma invariantă, se pronunță la fel indiferent de poziția în care este materializată. De aceea, studenții pronunță acest [i] cu un vârf de sonoritate și intensitate asemănătoare vocalei care poartă accentul în cuvânt. Mai mult, pentru fonemul /i/ avem un singur grafem ⟨i⟩, spre deosebire de /ε/ cu grafemele ⟨e⟩ și ⟨ē⟩ și ⟨o⟩, respectiv ⟨ō⟩ pentru /o/. Nu în ultimul rând, lipsa opoziției cantitative: „- i /-ii”, marcată, în limba română ca „+ plural nearticulat /+ plural articulat definit” ne trimite, o dată în plus, la existența interferențelor. Și totuși, din punctul de vedere al foneticii nu există decât un singur „,i”, indiferent de modul în care este marcat grafic: a se vedea opoziția „bravi- bravii”, plural nearticulat- plural articulat. Din punct de vedere gramatical, acest al doilea „,i”, prezent cu statut de vocală la toate substantivele sau adjectivele masculine care la plural nearticulat se termină în „,i”, este un morfem cumulant și sincretic ([gen + număr + caz] + articol) și, ca atare, nu se analizează în succesiune. Trebuie amintit aici și procesul de contaminare intralingvistică în cazul unor cuvinte precum: „urli, umbli, codri, acri, miniștri”, în care, fiind precedat de (consoană + l sau r), nu se mai pronunță [î].

4.4 Greșeli de asimilare

a. La cumpărături [cump^hărături] am fost și am cumpărat [cump^hărat] caete [ca-e-te] de pentru școală. (OA2-07)

b. Prietenul meu este înalt [unalt] și el [el] are un păr [p^hăr] negru și mai crețe [cred^hze]. (OA2-02)

În exemplele cu transcriere fonetică, avem de-a face cu un transfer negativ din limba armeană, care permite palatalizarea și pronunțarea aspirată a lui [p], prin asimilare regresivă, chiar și înaintea lui [a] sau [ə]. Limba română, pe de altă parte, palatalizarea se realizează prin influența lui [e] și [i], atât asupra sunetului precedent, cât și asupra celui care urmează. De asemenea, [ă] nu poate fi palatalizat, tocmai pentru că nu poate fi precedat de [e] sau [i].

c. Nu îmi place [plak'e] toamnă, pentru că ploaie [ploă] și iarna vine mai curând. (OA2-05)

d. La magazinul, am luat [loat] și ghetete [g^het^he] negri și paltoan [p^haltoan] de toamna. (OA2-05)

În cazul lui [č] [ğ] și [k'], [g'], transferul negativ explică doar parțial aceste erori. Pe de o parte, în armeană [k] și [k'] sunt foneme diferite: tak [tak^h]- „cald” vs. tak [tak]- „sub”, iar grafemele ⟨c⟩+⟨e⟩ corespunzătoare fonemelor [k] și [e] se pronunță invariabil [kɛ]. Astfel s-ar putea explica interferența cu limba maternă. Pe de altă parte, având în vedere că exemplele aparțin aceluiași student care pronunță [k'] în loc de [č] și invers, este posibil să fie o eroare intralingvistică, legată de asimilarea regresivă, simplă, vocalică. În cazul cuvintelor „ploaie” [ploă] și „luat ” [loat], am constatat că, nu doar pentru vorbitorii de armeană, procesul de asimilare labială progresivă, simplă, vocalică după tiparul: [o, u] → [a, ă, î] → [ao^o], [ăo^o], [îo^o] este sursa multor greșeli de pronunțare. În cazul limbii armenice, se explică și prin inexistența diftongilor urcători [o] și [u] + vocală labializată. Astfel, pentru a pronunța cât mai ușor aceste cuvinte, studenții au recurs la elidarea semivocalei [u]. Am observat în conversațiile de la cursuri și combinații de tipul [oă] sau [oi], care nu există în limba română.

e. Am spus fratelor mei că nu e bine dacă tu înjuri [îndzur]. (OA2-01)

f. Cum se spune la pui de un cal? Mânz (intervenția profesorului). Da, mândzu' [mundzu]. Mulțumesc, me-am amintit. (OA2-11)

g. În clasă eu pot să ved acum: tablou [t^hablu], prodesorul și bancă. [bank^hă]. (OA2-07)

h. La bunici am stat multă timp și am jucat [iukat^h] în iarbă [iarp^hă]. (OA2-11)

i. Mașina are părți următoare: frană, viteză să apeși și ambreia [amp^hreiaj]. (OB1-11)

j. Dacă nu ești cinstit [kinst^hit] și la noi la Armenia ca la Romania se spun că ai pată [pat^hă] pe obraz [op^hradz]. (OB1-02)

Greșelile marcate mai sus sunt toate cauzate de transferul negativ legat de regulile asimilării regresive sau progresive din limba armeană. În limba română, ca rezultat al asimilării există alofone palatalizate, labializate, palatal-labializate, nazalizate, fricativizate, velarizate și bilabializate. Armeană de est cunoaște o serie de asimilări diacronice, care au dus în timp nu doar la alofone, ci și la creșterea numărului de foneme. Pe de altă parte, există în armeană destule cazuri în care ortografia nu redă sistematic asimilările dintre morfemele care alcătuiesc cuvintele. De exemplu, în cuvântul darbin [darp^hin] grafemul ⟨b⟩ este pronunțat [p^h] atunci când urmează după [r] sau [r], de aici rezultând confuzia în ceea ce privește pronunțarea bilabialei ocluzive /b/, deși varianta sonoră există și în armeană. Transferul negativ este mai pregnant atunci când principiul morfologic este dominant la contactul dintre morfeme și intră în contradicție cu ortoepia.

4.5 Erori legate de neutralizare, desonantizare, aspirare

- a. Eu știu ce ziceți [dʒiČetsi:], când [kunt^h] și eu am fost copilărie am avut de acela zmeu [zəmeu].
- b. Când plouă [ploă] am frică când afară se trăznește [t^hərəʒneʃte]. (OA2-11)
- c. La fotbal [fothəbal] avem 11 jucători [juk^hətori:] și trei arbitri [arphitri]. (OB1-06)
- d. În meu camera am pat [p^hat^h], covor, perdea [p^hert^hea], și doi dulapi [dulap^h]. (OA2-18)
- e. Nu am televizorul în cameră, am un patul [p^hat^hul] și masă. Am de lângă noaptea. (OA2-14)

În exemplele din primele două fraze unde apare transcrierea fonetică, am remarcat, în cazul majorității studenților armeni, dificultatea în pronunțarea fără epenteza lui schwa a alofonelor [s / z], care în limba română devin neutralizate după consoanele sonante | m, n, l, r |. Întreruperea opoziției surd-sonor există și în limba armeană (în unele cazuri chiar cu schimbarea semnificativului) doar că aceasta este neutralizată în final de cuvânt în favoarea fonemului nemarcat: de exemplu în perechea [d-sonor /t-surd], d → t, ca reprezentant al arhifonemului).

În exemplele de la punctele c, d, e sunt evidențiate erori locale, dar foarte frecvente, cauzate de regulile diferite privind aspirarea din cele două limbi comparate. Față de armeană, unde aspirarea consoanelor oclusive, velare sau africcate este posibilă indiferent de poziția în care apar, existând însă condiționarea coarticulării și a vecinătății sunetelor de contact, în limba română doar oclusivele orale și aflate la final de cuvânt pot fi aspirate: [kort^h], [pat^h], [card^h], [drag^h] etc. La fel se întâmplă și cu desonorizarea, care în limba română vizează sonantele [m, n, l], precedate de altă consoană și la final de cuvânt, după modelul [-cons. + m, n, l] → [-cons. m, n, l]: [astm] sau [azvîrl]. Transferul negativ din limba armeană în această speță constituie un fel de marcă pentru accentul armenilor care vorbesc limba română, mai ales că aspirarea este însoțită de epenteza lui schwa. Un armean va urma, de cele mai multe ori și inconștient, bineînțeles, silabația din limba maternă, pronunțând, de exemplu, [ast^həm] în loc de [asm].

4.6 Erori legate de asilabizare

- a. Primăvară afară nu este multul soare [saore], și avem plouă [p^həluə], toați ziua. (OA2-01)
- b. Nu îmi pot să placă când [kunt^h], plouă [p^həloə], pentru că eu sunt mai supărată. (OA2-06)
- c. În imagine am vedut soare [suare], dar am vedut și plouă [p^həloə] și mult norii. (OA2-02)
- d. Azi este ziua luni, mâine[muine], este marți [mart^h]. (OA1-15)

Așa cum anticipam, diftongii și triftongii sunt foarte greu de pronunțat corect pentru studenții armeni, pentru că în limba maternă triftongii nu există, iar diftongii nu sunt „reali”, în sensul că pronunția a două vocale în armeană nu se face prin anularea stopului glotal. De aceea, de exemplu, când pronunță [saore] / [suare] sau [p^həluə] / [p^həloə] studenții fie înlocuiesc vocalele deschise cu unele închise, fie schimbă poziția vocalelor, armeană neavând diftongul [oa]. De cele mai multe ori, trecerea de la articularea primei vocale /semivocale la articularea celei de-a doua nu se face fluid, rezultând și o pronunțare sacadată. La fel se întâmplă și la pronunțarea gerunziilor sau a altor cuvinte în care în limba română apare un segment fonic suplimentar în fața unor vocale de alt timbru, de exemplu „a, ă, î”, ca rezultat al prelungirii articulării vocalelor „e, i, o, u” din finala silabei precedente. Astfel, cuvinte precum : agreeat-[agre – jat], agreeând-[agre – jînd], agreeăm-[agre – jăm] sunt pronunțate cu o pauză silabică perceptibilă, pentru că, vorbim aici din nou de transfer negativ, armenii articulează vocala silabei următoare la fel de puternic ca prima, fără apendice glotal sau labial.

5. Concluzii

Este de necontestat că analiza contrastivă, mai ales în varianta aplicată, a reinventat didactica predării limbilor străine, fiind un *asistent* de încredere în identificarea ariilor de dificultate pe care studenții este posibil să le întâmpine pe parcursul învățării, greșeli probabile, posibile (caracterul predictiv al analizei contrastive) sau analizate retroactiv (analiza erorilor). Considerăm că analiza contrastivă este utilă, chiar necesară, în etapele preliminare de alcătuire a programelor de studiu a limbilor străine, a manualelor și auxiliarelor didactice și poate funcționa cu rezultate palpabile în analiza problemelor de fonetică. Sintetizând doar o parte a rezultatelor obținute în această primă parte a cercetării prin compararea predicțiilor cu datele empirice, notăm următoarele aspecte:

- relativa ușurință cu care vorbitorii de limba armeană pot pronunța sunetele ă-[ə], (sunet care se găsește în inventarul fonetic al limbii armeană- CONFIRMAT

- sesizarea diferențelor între [ă] și [î]- PARȚIAL INFIRMAT

- vocala închisă, posterioară /u/ este materializată mai central, atunci când urmează după /j/, devenind [u], sunet care nu există în limba română- transfer negativ – CONFIRMAT (pronunția unor cuvinte precum: jucător, june, ajustare etc., în care /u/ nu mai este articulat velar, ci mult mai central).

- diferențe în scrierea vocalelor : ⟨e⟩ și ⟨ē⟩ pentru fonemul /ɛ/ și ⟨o⟩, ⟨ō⟩ pentru /ɔ/, tot în funcție de poziția în care apar = dificultăți în alegerea pronunțării corecte- INFIRMAT

- interferențele cu limba maternă conduc la pronunțarea discontinuă sau chiar cu o ușoară glisare înspre [v] a diftongilor ascendenți: [iɔ], [ɛo], [ɔa], descendenți: [oi], [ou] sau a triftongilor: [iɔu], [ɔai], [ɛɔa], [iɔa].- CONFIRMAT PARȚIAL

- în cazul ocluserilor, transferul negativ influențează pronunția în poziție inițială și mediană (aspirarea) și mai rar în poziție finală, mai ales în cazul consoanelor surde, dar care în limba armeană se pronunță aspirat și nu sunt alofone, ci sunt invariante: tak^ˈ- [tak^h]- cald vs. tak- [tak]- sub. – CONFIRMAT

- dificultăți în pronunțarea sunetului [f] în diferitele sale variante coarticulate, pentru că în armeană el apare foarte rar în poziție inițială și în aceste cazuri se pronunță cu o ușoară glisare spre [v]. – INFIRMAT

- consoana /h/, care este articulat glotal în armeană și preponderent velar în limba română (unii lingviști îl consideră uvular sau chiar laringal). Aceasta ar putea conduce la o pronunțare puternic aspirată în poziție inițială sau finală. – CONFIRMAT

- posibile interferențe cu limba armeană care conține 6 foneme africte: /d͡ʒ/ postalveolară sonoră și /dz/ alveolară sonoră; /ts/ alveolară surdă și /t͡ʃ/ postalveolară surdă; /ts^h/ alveolară surdă și aspirată, respectiv /t͡ʃ^h/postalveolară surdă și aspirată. Pronunțarea lui [ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi] sonor și aspirat. Transferul negativ s-ar putea manifesta și în cazul lui /dz/, care în limba română, spre deosebire de armeană, este invariant doar în dialect. CONFIRMAT

Pe de altă parte, analiza contrastivă trebuie dublată de analiza erorilor, pentru că, bazându-se pe date concrete, empirice permite o analiză realistă, dincolo de posibil sau probabil. O astfel de abordare aduce cu sine o altă translație, anume înspre student și propria sa interlimbă. Studentul învață, el are propriul sistem de raportare la limba țintă, el greșește, conștientizează sau nu erorile pe care le face. De aceea este important ca analiza să pornească întotdeauna de la date concrete, inclusiv de la programe de studiu contextualizate și centrate pe student, pe cursurile remediale pe care analiza erorilor le intermediază. Analiza erorilor de natură fonetică reprezintă, de fapt, o diseminare și evaluare a faptelor de limbă pe care cei care învață o limbă străină le achiziționează greșit sau

întâmpină dificultăți în înțelegerea și pronunțarea corectă a acestora. Analiza erorilor determină frecvența cu care apar unele erori fonetice, natura și gravitatea lor, cauzele și consecințele pe termen mediu și lung a acestora.

Analiza erorilor este un barometru care, printr-o diagnoză corectă și bazată pe date empirice, arată cât și ce știe studentul, ce trebuie să învețe și care sunt ariile unde trebuie insistat și care este calea optimă de urmat pentru a se atinge obiectivele și competențele vizate. Erorile indică studentului care sunt strategiile pe care, individualizat, trebuie să le urmeze pentru o învățare eficientă, iar profesorului modul în care poate structura și prioritiza informația predată în funcție de contextul învățării și nevoile imediate ale studentului. Cum spunem și mai sus, suntem ferm convinși că analiza contrastivă și analiza erorilor nu se exclud, ci sunt, dimpotrivă, complementare și necesare ca pași simultani sau succesivi în procesul de predare a limbilor străine.

Referințe și bibliografie

- Connor, Ulla. (1996). *Contrastive Rhetoric: Cross-cultural Aspects of Second-Language Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Corder, Pit. (1981). *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford: Oxford University Press.
- Coșeriu, Eugen. (1999). *Introducere în lingvistică*. Cluj: Editura Echinox. Traducere de Elena Ardeleanu și Eugenia Bojoga, cuvânt înainte de Mircea Borcilă
- Dum- Tragut, Jasmine. (2009). *Armenian. Modern Eastern Armenian*. Amsterdam: John Benjamins B.V.
- Lado, Robert. (1957). *Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers*. Michigan: University of Michigan Press.
- Larsen-Freeman, D., & Long, M. (1991). *An Introduction to Second Language Acquisition Research*. London: Longman.
- Pușcariu, S. (1994). *Limba română. Rostirea*. vol. II. București: ed. Academiei Române.
- Richards, J.C. (1974). *Error Analysis. Perspectives on second language acquisition*, London: Longman.
- Turculeț, A. (1999). *Introducere în fonetica generală și românească*. Iași.

The author

Nicolae Adrian Henț is currently lecturer of Romanian language at Charles University in Prague, where he started teaching in 2020. Previously, he was lecturer of Romanian and English at the University of Delhi, India, and between 2016-2019, visiting lecturer at Yerevan State University in Armenia.